

Alles wat je moet weten als je werkend gaat leren

LEERWERK

-wijzer-

Deze Leerwerkwijzer is uitgegeven door de Jongeren Organisatie Beroepsonderwijs (JOB), CNV Jongeren en FNV Jong. In 2011 is een eerdere versie van Leerwerkwijzer uitgebracht door JOB. Deze nieuwe versie van de wijzer is nog beter geworden doordat onze drie jongerenorganisaties hebben samengewerkt en alles wat ze samen weten in deze wijzer bij elkaar hebben gezet! Samenwerken doen wij niet alleen in deze Leerwerkwijzer maar ook op veel andere mbo-onderwerpen in de SBB Studentenkamer. In deze Leerwerkwijzer wordt uitgelegd welke zaken je tegen kan komen op je werkplek, waar je rekening mee moet houden en wat je kan doen als er problemen zijn.

Inhoud

1. Ik ga werkend leren!	5
1.1. Wat is het verschil tussen bbl (leerbaan) en bol (stage)?	5
1.2. Waar moet ik van te voren over nadenken?	5
1.3. Hoe begin ik aan een bbl opleiding?	6
1.4. Je moet zelf een leerwerkplek zoeken	6
1.5. De school helpt je met zoeken	6
1.6. Van school omdat je geen leerwerkplek hebt?!	6
2. Solliciteren	7
2.1. Bellen naar het leerbedrijf	7
2.2. Het schrijven van een sollicitatiebrief	7
2.3. Het cv	8
2.4. Sollicitatiebrief en cv versturen	8
2.5. Het sollicitatiegesprek	8
2.6. stagediscriminatie	9
3. Rechten en plichten tijdens je leerperiode	10
3.1. Wat staat er in de onderwijsovereenkomst?	10
3.2. Wat staat er in de praktijkovereenkomst?	10
3.3. Wat staat er in de arbeidsovereenkomst?	10
3.4. Is het leerbedrijf verplicht een arbeidsovereenkomst en salaris aan te bieden?	11
3.5. cao en de hoogte van je salaris	11
3.6. Vrije dagen en (school)vakanties	12
3.7. Vrij voor examens	12
3.8. Concurrentiebeding	12
3.9. Het leerbedrijf betaalt jouw cursusgeld	12
3.10. De begeleiding	12
3.11. Arbeidstijden	13
3.12. Veilig werken	13
3.13. Kledingvoorschriften	13
3.14. Geheimhoudingsplicht	13
3.15. Intellectueel eigendom	14
4. Wat moet je leren	14
4.1. Eindopdracht	14
4.2. Door wie en waar word je beoordeeld?	14
4.3. Herkansing	15
4.4. Oneens met je beoordeling	15
4.5. Bezwaar indienen	15

5. Problemen en conflicten op je leerwerkplek	16
5.1. Problemen met je begeleiders	16
5.2. De werkzaamheden hebben niets met je opleiding te maken	16
5.3. Gevaarlijk werk of te lange werktijden	17
5.4. Seksuele intimidatie	17
5.5. Discriminatie	17
5.6. Gemiste uren en langdurige afwezigheid door ziekte	18
5.7. Het valt gewoon tegen...	18
6. Ontslag	18
6.1. Ontslag in je proeftijd of daarna...	18
6.2. Ontslag op staande voet	19
6.3. De school besluit dat je moet stoppen met je leerperiode	19
6.4. Je neemt zelf ontslag	19
6.5. Weet je zeker dat je ontslag wilt nemen?	20
6.6. Concurrentiebeding	20
6.7. Een bezwaar indienen	20
7. Aansprakelijkheid en verzekeringen	21
7.1. Aansprakelijkheidsverzekering (WA-verzekering)	21
7.2. Zorgverzekering	21
7.3. Wanneer je ziek bent	21
7.4. Arbeidsongeschikt	21
8. Wij zijn er om je te helpen!	22
8.1. JOB	22
8.2. CNV Jongeren	22
8.3. FNV Jong	22
8.4. Samenwerking tussen CNV Jongeren, FNV Jong en JOB	22

1. Ik ga werkend leren!

Je hebt er voor gekozen om een bbl opleiding te gaan doen. Het kan dat je eerst een baan hebt gevonden en nu de opleiding gaat doen. Het kan ook dat je de opleiding hebt gekozen en nu een (leer)baan erbij gaat zoeken. In deze Leerwerkwijzer staat alles wat je moet weten over werkend leren! Hier wordt uitgelegd welke zaken je tegen kan komen tijdens je opleiding, waar je rekening mee moet houden en wat je kan doen als er problemen zijn tijdens je stage.

1.1. Wat is het verschil tussen bbl (leerbaan) en bol (stage)?

Voordat je deze Leerwerkwijzer begint te lezen, is het belangrijk dat je weet of je een bol- of een bbl-student bent. Deze Leerwerkwijzer is bedoeld voor bbl-studenten. Voor bol hebben we een andere wijzer, die heet Stagewijzer en vind je op dezelfde plek waar je deze Leerwerkwijzer hebt gevonden!

bol

Een student die bol doet is een fulltime student, die het merendeel van de dagen op school is en een kleiner gedeelte van de dagen stage loopt. Bol-studenten gaan bij bedrijven in de buurt op zoek naar een stageplaats. Een stage duurt een paar weken tot een paar maanden. Het leerbedrijf betaalt vaak een stagevergoeding, maar een stagevergoeding betalen is niet altijd verplicht. Als je een stagevergoeding hebt afgesproken met het bedrijf, zorg dan dat deze vermeld staat in je POK (praktijkovereenkomst) of je stageovereenkomst.

bbl

Een student die bbl doet is een student die de meeste tijd werkt en weinig dagen in de week naar school gaat. Een bbl-student gaat bij bedrijven in de buurt op zoek naar een leerbaan, dit is een baan waarbij je ook een diploma kunt halen. Als je bbl doet ben je het merendeel van je tijd aan het werk en een klein gedeelte ga je naar school. Meestal werkt de student vier dagen en gaat hij/zij één dag per week naar school. Het bedrijf heeft in het algemeen een arbeidsovereenkomst (contract) met de student. Dat betekent dat je bijna altijd geld verdient als je een bbl-opleiding volgt. Ook bij bbl is het bedrijf echter soms niet verplicht jou te betalen, maar dit gebeurt bijna altijd. Kijk je cao na of het bedrijf verplicht is jou een salaris te betalen.

1.2. Waar moet ik van te voren over nadenken?

Voordat je start met zoeken naar een leerwerkplek is het handig om over een aantal zaken na te denken, bijvoorbeeld:

- Waar ben ik goed in?
- Wil ik een leerwerkplek bij een groot of klein bedrijf?
- Wil ik zelfstandig werken of liever met andere mensen samen?

Ook kan het nuttig zijn om te bedenken wat jij als persoon een bedrijf te bieden hebt, bijvoorbeeld:

- Wat zijn mijn sterke en zwakke punten?
- Welke taken vind ik leuk en minder leuk om te doen?

Zo krijg je een duidelijk beeld van de leerwerkplekken die bij jou passen en waarvoor jij geschikt bent. Kijk ook eens op www.beroepeninbeeld.nl voor inspiratie.

1.3. Hoe begin ik aan een bbl opleiding?

Eer zijn twee manieren om aan een bbl te beginnen. Je kan al weten bij welke school je de opleiding wilt volgen maar nog geen bijpassende leerwerkplek hebben. Iedere school heeft een ander beleid voor werkend leren. Vraag, voordat je begint met zoeken, op je school wat zij voor je regelen en wat je zelf moet regelen. Zorg er voor dat je duidelijk weet wat jij zelf moet doen! In de volgende paragrafen vind je de meest voorkomende manieren waarop scholen met werkend leren omgaan.

Je kan ook al een baan hebben en een school zoeken waar je een opleiding kan volgen. In dat geval kan je bij je werkgever navragen met welke scholen zij vaker samenwerken. Werken zij nog niet samen met een school, kijk dan welke scholen er bij jou in de regio zijn en zoek op of zij de betreffende opleiding aanbieden.

Wat de exacte verantwoordelijkheden van jou als student, je school, je leerbedrijf en SBB zijn bij een beroepspraktijkvorming (bpv) staat in het bpv protocol. Dit is een document opgesteld door alle scholen, het bedrijfsleven en partijen in SBB. Hierin staan de minimale verantwoordelijkheden en wij van JOB, FNV Jong en CNV Jongeren zijn van mening dat er voor studenten aanvullende informatie over de stage nodig is. Het bpv-protocol vind je terug op de website van SBB: www.s-bb.nl/bpvprotocol

1.4. Je moet zelf een leerwerkplek zoeken

Op de meeste scholen moet je zelf op zoek naar een leerwerkplek of gaan ze er vanuit dat je er al een hebt wanneer je je aanmeldt. Als je er nog geen hebt, begin dan je zoektocht op www.stagemarkt.nl. Hier staan voor alle mbo-opleidingen erkende leerwerkplekken op. Het is belangrijk dat het leerbedrijf door SBB erkend is, dat betekent dat SBB heeft beoordeeld of het leerbedrijf studenten een goede leerplaats en werkzaamheden biedt, er sprake is van veilige omstandigheden en of er voldoende en deskundige begeleiding voor jou is. Mocht je niets vinden, vraag dan ook aan je school of er adressen van bedrijven bekend zijn waar je kan solliciteren. Een leerbaan zoeken hoeft je nooit helemaal alleen te doen. Op school moet je altijd om hulp kunnen vragen en ze zijn verplicht om je te helpen. Wanneer een door jou gevonden bedrijf nog niet erkend is, kan het bedrijf een aanvraag doen. Zorg dat je niet begint met werken voordat het bedrijf erkend is. Anders kan het zijn dat je werktijd bij de leerbaan niet geldig is en je de gelopen tijd ergens anders over moet doen. Heb je een bedrijf gevonden die jou wil begeleiden, maar nog niet erkend is? Dat hoeft geen probleem te zijn. Vertel het bedrijf dat ze bij de SBB (www.s-bb.nl/bedrijven/erkenning/leerbedrijf-worden) een erkenning kunnen aanvragen.

1.5. De school helpt je met zoeken

Soms helpt de school je bij het vinden van een leerbedrijf. Vraag aan je bpv-begeleider op welke manier de school je kan helpen bij het zoeken naar een leerwerkplek. Vraag op school om informatie hoe en waar je een leerwerkplek kunt vinden en hoe je moet solliciteren. Soms heeft de school al geregeld dat je bij een paar bedrijven op gesprek kan komen. Let er op dat je school jou niet kan verplichten om bij een bepaald bedrijf te gaan werken. Zorg in ieder geval dat duidelijk is wat de school voor jou doet en wat je zelf moet doen om een leerwerkplek te vinden.

1.6. Van school omdat je geen leerwerkplek hebt?!

Als je een bbl-traject wil volgen, heb je een leerwerkplek nodig. Het beste is dat je die plek al hebt voordat je begint met je opleiding. Geen leerwerkplek hebben, is voor een school geen geldige reden om je te weigeren voor bbl-opleiding. Wel kan de school je weer uitschrijven, als je nog geen leerwerkplek hebt op het moment dat je opleiding begint. Zoek dus op tijd een plek of vraag de school om hulp bij het vinden van de plek zodra je staat ingeschreven. Het komt ook

voor dat studenten, wanneer ze geen geschikte baan vinden en toch een opleiding willen starten, in overleg met de school overgeschreven worden van een bbl naar een bol opleiding.

2. Solliciteren

Als je een leerbedrijf hebt gevonden waar je graag wilt gaan werken, moet je solliciteren.

Als je leerwerkplek door je school is geregeld, kan het ook zo zijn dat je alleen nog maar langs hoeft te gaan voor een kennismakingsgesprek. Bijna alle bedrijven en instellingen hebben een website. Bekijk deze goed zodat je al zoveel mogelijk weet en je duidelijk kan maken waarom je graag bij dit bedrijf wil werken.

2.1. Bellen naar het leerbedrijf

Zodra je een bedrijf hebt gevonden waar je graag wilt werken, begin je met solliciteren. Je kunt het beste het bedrijf eerst opbellen. Bedenk voordat je gaat bellen een aantal vragen die je wilt stellen. Als je bang bent dat je die vragen vergeet, schrijf ze dan gewoon op. Vragen die je kunt stellen zijn bijvoorbeeld:

- Is er op dit moment een leerwerkplek beschikbaar?
- Wat is de sollicitatieprocedure voor een leerwerkplek?
- Aan wie kan ik mijn sollicitatie richten?

Wanneer je het bedrijf opbelt, krijg je niet overal automatisch degene aan de telefoon die weet of er een leerwerkplek beschikbaar is. Vraag naar de persoon die gaat over stages en leerbanen. Wanneer je de juiste persoon aan de lijn hebt, vertel je kort wie je bent, dat je graag bij dit bedrijf wilt werken en je vraagt of er tijd is om een aantal vragen te beantwoorden. Zorg dat je de naam noteert van de medewerker die je hebt gesproken en laat in ieder geval duidelijk merken dat je heel graag bij dit bedrijf wil werken. Misschien gaat het zo goed dat je direct mag langskomen. Soms moet je eerst een sollicitatiebrief en cv opsturen. Krijg je niemand aan telefoon? Stuur het bedrijf dan een e-mail met daarin je vragen.

2.2. Het schrijven van een sollicitatiebrief

Als je een sollicitatiebrief schrijft, moet je op één pagina vertellen waarom je bij dit bedrijf wil werken. Ook moet je in je brief het bedrijf overtuigen dat jij de meest geschikte kandidaat voor de leerwerkplek bent. Omdat je sollicitatiebrief een eerste indruk geeft, is het belangrijk dat je brief er netjes en verzorgd uitziet.

Zorg er voor dat je in je brief de volgende punten bespreekt:

- Dat je solliciteert naar een leerwerkplek.
- Waarom je hebt gekozen voor het beroep waar je een opleiding voor volgt.
- Waarom jij nu juist bij dit bedrijf wilt werken.
- Waarom jij voor dit bedrijf de meest geschikte kandidaat bent.
- Wat voor soort leerwerkplek je zoekt, voor hoe lang en voor hoeveel dagen per week.

- Een afsluiting waarin je vertelt dat je graag langs wilt komen voor een gesprek om een toelichting te geven op je brief en je cv.
- Vergeet niet te vermelden dat je je cv als bijlage hebt bijgevoegd.

Andere belangrijke punten om op te letten zijn:

- Zorg dat er geen type- of taalfouten in de brief staan (laat je brief nalezen door iemand anders!).
- Houd de brief zakelijk en overzichtelijk.

Tip: Vraag hulp aan iemand die al vaker een sollicitatiebrief geschreven heeft of zoek op internet naar goede voorbeelden.

2.3. Het cv

De letters cv staan voor curriculum vitae. Dit betekent de loop van je leven, het is een overzicht van de opleiding(en), activiteiten en cursussen die je tot nu toe gedaan hebt. Zet in je cv alles wat interessant kan zijn voor het leerbedrijf. Wat er zeker in moet:

- Voor- en achternaam, adres, telefoonnummer en e-mailadres en bijvoorbeeld een link naar je pagina op LinkedIn (www.linkedin.nl)
- Werkervaring /bijbaantjes /nevenactiviteiten.
- Kennis van computerprogramma's, talen die je beheerst.

Je kunt je cv op verschillende manieren indelen. Het gaat erom dat de werkgever er snel achter komt dat jij geschikt bent voor de leerwerkplek. Zorg er in ieder geval voor dat je cv duidelijk en overzichtelijk is. Wanneer je solliciteert naar een leerwerkplek, dan kun je het beste beginnen met het kopje 'persoonlijke informatie' en daarna 'opleiding' of 'werkervaring'. Daar noem je welke opleiding je op dit moment volgt of die je wil gaan volgen of waar je werkt. Het cv wordt chronologisch opgebouwd, je schrijft eerst de opleiding op die je nu doet, daaronder eventuele opleidingen die je ervoor hebt gedaan.

2.4. Sollicitatiebrief en cv versturen

Je kan je sollicitatiebrief en cv als bijlage in een e-mail versturen. Zet dan in de e-mail dat je solliciteert voor een leerwerkplek en dat in de bijlage je sollicitatiebrief en cv te vinden zijn. Zet in het onderwerp van de e-mail dat het een sollicitatie is en zet erbij dat je voor een leerwerkplek solliciteert. Zorg dat de brief en het cv in pdf-formaat zijn. Dat ziet er netjes uit en de opmaak blijft precies zoals je hem verstuurd.

2.5. Het sollicitatiegesprek

Je brief is uitgekozen en je wordt uitgenodigd voor een sollicitatiegesprek. Het bedrijf heeft misschien wel meerdere sollicitanten uitgenodigd van wie er één wordt uitgekozen. Hoe zorg je ervoor dat je het gesprek zo goed mogelijk doet? Het maakt een goede indruk als je je goed hebt voorbereid op het gesprek. Het is belangrijk om de website van het bedrijf goed te kennen. Pak het lijstje erbij waar jouw ideale leerwerkplek aan moet voldoen. Denk na over vragen die je zelf wilt stellen en bereid je voor op de vragen die jij tijdens het gesprek moet beantwoorden. Ieder sollicitatiegesprek is anders, maar de volgende vragen worden vaak gesteld:

- Waarom wil je bij dit bedrijf werken?
- Waarom zouden wij jou een leerwerkplek moeten aanbieden?
- Wat wil je tijdens je leerperiode doen?
- Heb je al eerder in een soortgelijk bedrijf gewerkt?
- Wat zijn je goede en je slechte eigenschappen?

Een goede presentatie is ook belangrijk. Trek iets aan dat er netjes en verzorgd uitziet, en waar jij je lekker bij voelt. Als jij je goed voelt, kom je vaak ook zelfverzekerder over.

Aan het eind van het gesprek krijg je vaak de mogelijkheid om zelf wat vragen te stellen.

Voorbeeldvragen kunnen zijn:

- Hoe ziet de gemiddelde werkdag eruit?
- Hoeveel mensen werken er en zijn er nog andere leerling-werkers?
- Wanneer krijg ik te horen of ik ben aangenomen?

Vergeet niet je cv en je sollicitatiebrief mee te nemen naar het gesprek. De kans is groot dat je daar een vraag over krijgt. Tot slot vindt een werkgever het altijd belangrijk dat iemand zich aan afspraken houdt. Zorg dus dat je op tijd bent. Neem altijd een telefoonnummer mee! Als je later bent, dan kun je ook onderweg bellen dat je eraan komt.

2.6. stagediscriminatie

Lukt het jou maar niet om een leerwerkplek te vinden? Heb je het vermoeden dat de reden daarvan is dat je een buitenlandse naam hebt, omdat je zwanger bent of omdat je een handicap hebt. Kortom: wordt je gediscrimineerd?

Wat kun jij doen?

Discriminatie bij het vinden van een baan of op je werk is onaanvaardbaar en onacceptabel. Het is belangrijk dat studenten die discriminatie ervaren rond hun sollicitatie of op werk zich melden. Hierdoor wordt het inzichtelijk en kan er ook iets mee worden gedaan. Bespreek het eerst met je praktijkbegeleider of je stagebegeleider van school. Wil jij liever niet bij een van je begeleiders aankloppen? Dan kun je altijd terecht bij een vertrouwenspersoon bij jou op school. Een andere mogelijkheid is om een melding te maken bij SBB of het College voor de Rechten van de Mens.

- www.s-bb.nl/studenten/meldpunt-stagediscriminatie
- www.mensenrechten.nl/wat-zijn-mensenrechten/discriminatie

3. Rechten en plichten tijdens je leerperiode

Tijdens je leerwerkperiode gelden er rechten en plichten. Je krijgt als bbl-student vaak te maken met verschillende contracten. Het eerste contract is de onderwijsovereenkomst. Dit is een contract tussen jou en school. Daarnaast heb je ook een arbeidsovereenkomst, dit is het contract tussen jou en het leerbedrijf. Een ander contract is de praktijkovereenkomst of beroepspraktijkvorming (bpv)-overeenkomst: een contract tussen jou, school en je leerbedrijf. In paragraaf 3.1, 3.2 en 3.3 kun je meer over de verschillende contracten lezen. Andere documenten waarin staat wat er van jou wordt verwacht en waar je recht op hebt tijdens je leerwerkperiode zijn de leerwerkgids of de onderwijs- en examenregeling (OER).

3.1. Wat staat er in de onderwijsovereenkomst?

Aan het begin van je opleiding onderteken je een onderwijsovereenkomst (OOK). Dit is een contract tussen jou en school. In dit contract staan regels die gelden voor alle studenten van jouw school. Hierin staan dus belangrijke rechten over bijvoorbeeld afwezigheid, uitval van lessen en schorsing. Ben je 18 jaar of ouder dan moet je zelf tekenen, ben je nog geen 18 jaar dan moeten jij en je wettelijke vertegenwoordiger (ouder of verzorger) de overeenkomst ondertekenen. Tijdens je stage gelden speciale regels, die staan beschreven in de praktijkovereenkomst. Zet nooit je handtekening wanneer je iets niet begrepen hebt! Vraag altijd eerst om uitleg.

3.2. Wat staat er in de praktijkovereenkomst?

De praktijkovereenkomst of bpv-overeenkomst is een contract tussen jou, je school en het leerbedrijf. Als de overeenkomst getekend is door alle drie partijen, dan is hij geldig voor je hele leerwerkperiode. Verschillende afspraken zijn hierin vastgelegd. Ben je 18 jaar of ouder dan moet je zelf tekenen, ben je nog geen 18 jaar dan moeten jij en je wettelijke vertegenwoordiger (ouder of verzorger) de overeenkomst ondertekenen. Zet nooit je handtekening wanneer je iets niet begrepen hebt! Vraag altijd eerst om uitleg. Let er op dat deze zaken in je praktijkovereenkomst staan:

- De begin- en einddatum van je leerwerkperiode
- Hoeveel uur je gaat werken
- Wie je begeleider is vanuit school en wie je begeleider is op je leerwerkplek
- Beschrijving van de taken die je tijdens je leerwerkperiode moet afronden

3.3. Wat staat er in de arbeidsovereenkomst?

De meeste rechten en plichten staan beschreven in je arbeidsovereenkomst; een contract tussen jou en het leerbedrijf. Zorg ervoor dat je de arbeidsovereenkomst van te voren op papier krijgt, zodat je de afspraken goed kunt nalezen voordat je er aan moet houden. Doet je dit niet voordat je begint met werken dan kan je wel eens voor vervelende verrassingen komen te staan. Het is moeilijk om afspraken te onderhandelen als je eenmaal begonnen bent. Als je een arbeidsovereenkomst hebt, dan ontvang je salaris en sta je als werknemer onder het gezag van een werkgever. In sommige gevallen wordt dit contract ook een leerarbeidsovereenkomst genoemd en jij een leerling-werknemer, maar er gelden dezelfde regels. Belangrijke zaken die in de arbeidsovereenkomst staan, zijn:

- Een functieomschrijving
- De duur van het contract
- De duur van de proeftijd (vaak 1 of 2 maanden)

- De werktijden
- Het loon en de termijn van uitbetaling (meestal per maand of vier weken)
- Of er een cao van toepassing is en zo ja, welke.
- Het aantal vakantiedagen
- Verzekeringen
- De opzegtermijn
- De uren die je werkt, per dag of per week.
- De naam en woonplaats van jou en je werkgever.
- De plaats(en) waar je werkt.
- De datum waarop je in dienst bent getreden.
- Of je gaat meedoen aan een pensioenregeling.
- Word je langer dan een maand uitgezonden naar het buitenland: bijzonderheden over je arbeidsvoorwaarden.
- Of het een uitzendovereenkomst is.
- Of er een concurrentiebeding is
- De afspraken rond intellectueel eigendom (wanneer van toepassing)

Er kunnen nog andere dingen in de arbeidsovereenkomst staan, zoals een reiskosten- en onkostenvergoeding of regelingen voor kinderopvang. Lees de arbeidsovereenkomst goed door voordat je een handtekening zet. Wanneer je de arbeidsovereenkomst hebt ondertekend, is het contract rechtsgeldig. Als bbl-student heb je geen recht op een studenten Ov-kaart of tegemoetkoming in de studiekosten.

3.4. Is het leerbedrijf verplicht een arbeidsovereenkomst en salaris aan te bieden?

Verreweg de meeste bbl-studenten krijgen tijdens de leerwerkperiode een arbeidsovereenkomst. Maar een leerbedrijf is niet wettelijk verplicht om jou een arbeidsovereenkomst aan te bieden als dit niet in de cao staat. Kijk dus altijd je cao na voordat je een arbeidscontract tekent. Er zijn dus uitzonderingen waarin je geen contract krijgt. Laat dit aan JOB, FNV Jong en CNV Jongeren weten want het is slecht voor de rechtspositie van bbl-studenten! Wanneer je geen arbeidsovereenkomst met het leerbedrijf hebt afgesloten, krijg je geen salaris. Je hebt ook geen recht op vakantiedagen, vakantiegeld en je betaalt geen sociale premies. Je kunt natuurlijk altijd vragen of het leerbedrijf je wel een stagevergoeding of een reiskostenvergoeding wil betalen. Ook dat is het leerbedrijf niet verplicht. Daarnaast kun je afspraken maken over het aantal vrije dagen dat je tijdens je leerperiode kunt opnemen. Wanneer je geen arbeidsovereenkomst hebt kan je afspraken, bijvoorbeeld over een stagevergoeding, vastleggen in een aparte (stage-) overeenkomst.

3.5. cao en de hoogte van je salaris

De arbeidsvoorwaarden worden in veel bedrijfstakken geregeld in de collectieve arbeidsovereenkomst (cao). Er zijn verschillende cao's, bijvoorbeeld voor het bank- en verzekeringswezen of voor de bouw. Een cao bestaat uit een aantal afspraken tussen de vakbonden en het bedrijfsleven over bijvoorbeeld het salaris, de werktijden en of je ook tijdens schooldagen wordt doorbetaald. Heb je vragen of zijn er dingen onduidelijk over je arbeidsomstandigheden of je arbeidsvoorwaarden? Kijk dan eerst goed in de cao. De cao van de bedrijfstak waarin jij werkt kun je opvragen bij de afdeling personeelszaken van het leerbedrijf. Veel cao's kun je ook downloaden. Je kunt ook lid worden van een

(jongeren)vakbond, zij geven je dan gratis rechtshulp en helpen je bij allerlei vragen en problemen die je tijdens je werk tegenkomt.

- www.fnvjong.nl
- www.cnvjongeren.nl
- www.caoweb.nl

3.6. Vrije dagen en (school)vakanties

Wanneer je werkt, heb je recht op vakantiedagen. Over het algemeen heb je op jaarbasis recht op vier maal het aantal dagen dat je per week werkt. Het hangt daarnaast van de cao af of je nog extra vakantiedagen krijgt. Om je vakantiedagen op te nemen, heb je toestemming van het bedrijf nodig. Je moet die vrije dagen dus altijd in overleg met het leerbedrijf opnemen. Dit hangt af van het werk dat je doet, hoe druk bepaalde periodes zijn en of er onderlinge afspraken zijn gemaakt. Vraag hier van tevoren naar zodat je daar alvast rekening mee kunt houden en geef ruim van tevoren aan dat je vakantie op wilt nemen. Houd er rekening mee dat wanneer je schoolvakantie hebt, dit dus niet automatisch betekent dat je ook vrij hebt van je werk! Wanneer je vakantiedagen opneemt, word je gewoon doorbetaald. Bij sommige leerbedrijven krijg je de tijd die je nodig hebt voor je opleiding ook doorbetaald. Dat hangt van de cao af waar jij onder valt.

3.7. Vrij voor examens

Je moet in staat worden gesteld om examen te doen. Het is wel belangrijk dat je ruim van tevoren aan je leerbedrijf laat weten wanneer je een examen hebt. Hier kan dan in het rooster rekening mee worden gehouden.

3.8. Concurrentiebeding

In je arbeidsovereenkomst kan een concurrentiebeding staan. Dat kan betekenen dat je, wanneer je arbeidsovereenkomst afloopt, binnen een in het contract bepaalde periode (meestal een jaar) niet bij een concurrerend bedrijf mag gaan werken. Lees daarom voordat je tekent, de arbeidsovereenkomst goed door. En bedenk of jij je in het concurrentiebeding kunt vinden.

3.9. Het leerbedrijf betaalt jouw cursusgeld

Er zijn leerbedrijven die voor jou het cursusgeld aan school betalen. Zo'n afspraak staat dan in de arbeidsovereenkomst. Maar let daarbij goed op! Het komt regelmatig voor dat het leerbedrijf jou een deel van de gemaakte kosten terug laat betalen wanneer jij voortijdig met je opleiding stopt. Je moet dan al het cursusgeld in een keer aan het leerbedrijf terugbetalen. Als er afspraken hierover in je contract staan, laat dit dan nakijken door een specialist of neem contact op met vakbonden FNV of CNV.

3.10. De begeleiding

Je hebt tijdens je leerwerkperiode recht op goede begeleiding, zowel door een begeleider van school als door een praktijkopleider van het leerbedrijf. Op welke begeleiding je precies recht hebt, kun je terugvinden in je praktijkovereenkomst. Hier wordt vaak weer verwezen naar de onderwijs- en examenregeling (OER) of de leerwerkgids. Zorg ervoor dat je weet waar je recht op hebt voordat je de praktijkovereenkomst ondertekent. Spreek goed af hoe vaak

de begeleider van school langskomt bij het leerbedrijf. Vaak is dat twee keer per leerjaar. Daarnaast is het handig af te spreken op welke dagen de begeleider op school bereikbaar is voor vragen. Als je behoefte hebt aan extra begeleiding dan moet dat mogelijk zijn. Vraag aan je begeleider of er individuele afspraken over de begeleiding kunnen worden gemaakt. Zorg ervoor dat de afspraken die je maakt over de begeleiding zwart of wit vastlegt, dat wil zeggen: schrijf ze op en laat je bpv-begeleider hier akkoord mee gaan (dit kan met een handtekening of met een bevestiging op de e-mail). Zo kun je op een later moment altijd de gemaakte afspraken nazoeken en je begeleider er op wijzen als hij/zij zich niet aan de afspraken houdt. Het is natuurlijk de bedoeling dat jij je ook aan de afspraken houdt. Als je hulp of begeleiding nodig hebt, geef het meteen aan bij je praktijkopleider. Als je het moeilijk vindt om aan je praktijkopleider te vragen, vraag dan om hulp bij je bpv-begeleider van school.

3.11. Arbeidstijden

Voor leerling-werknemers is de Arbeidstijdenwet van toepassing. Daarin kun je nakijken hoeveel uur je op een dag je maximaal mag werken, of het leerbedrijf van je mag vragen dat je langer werkt en of je bijvoorbeeld nachtdiensten mag draaien. Alle uren die je werkt tellen mee voor je leerwerkperiode. Als je veel overwerkt, dan ben je eerder klaar met je leerperiode of je kunt die tijd laten compenseren. Maak hier voordat je begint duidelijke afspraken over met het leerbedrijf. Het is namelijk niet zo dat wanneer jij het aantal klokuren voor je leerperiode hebt behaald, de arbeidsovereenkomst ook automatisch stopt. In de Arbeidstijdenwet zijn wettelijke regels over arbeidstijden vastgelegd, zoals het aantal uur dat je maximaal mag werken gezien je leeftijd en het aantal pauzes.

- www.cnvjongeren.nl
- www.fnvjong.nl

3.12. Veilig werken

Het leerbedrijf is verplicht om te zorgen voor een veilige werkplek. Dit is geregeld in de Arbeidsomstandighedenwet (Arbowet). Hieronder valt bijvoorbeeld dat je een helm moet dragen als je werkt in de bouw. Maar je kunt ook denken aan andere veiligheidsregels, zoals het dragen van oordoppen. Het leerbedrijf is verplicht om je, voordat je aan je leerwerkperiode begint, informatie te geven over de veiligheid tijdens je werk. Je moet in ieder geval weten hoe gevaarlijk het werk is dat je gaat doen, wat de risico's zijn en welke beschermingsmiddelen jij moet gebruiken. De werkgever is verplicht om hiervoor te zorgen, en jij bent verplicht om je aan die regels te houden.

3.13. Kledingvoorschriften

Leerbedrijven kunnen je vragen om je op een bepaalde manier te kleden, bijvoorbeeld in de beveiliging een uniform of in de zorg een witte jas. Bedrijven kunnen dit doen vanwege bijvoorbeeld veiligheid, hygiëne of omdat dit past bij de functie. De voorschriften moeten alleen wel redelijk zijn en niet discrimineren. Zo mag het bedrijf in principe geen hoofddoek verbieden. Hier zijn uitzonderingen op mogelijk, maar dat zijn echt uitzonderingen. Vraag voordat je aan je stage begint wat de kledingregels zijn en maak hier duidelijke afspraken over! Mocht je twijfelen of er sprake is van discriminatie, neem dan contact op met het College voor de Rechten van de Mens of doe een melding bij het Meldpunt stagediscriminatie van SBB.

3.14. Geheimhoudingsplicht

Soms kom je tijdens je leerperiode met informatie in aanraking, die niet iedereen mag weten. Het leerbedrijf kan dan van jou vragen om die informatie geheim te houden. Vaak wordt daar dan een algemene afspraak over gemaakt in

de praktijkovereenkomst (pok) of soms in de stageovereenkomst. Is jou niet duidelijk welke informatie je vertrouwelijk moet behandelen? Vraag of je een lijst kunt krijgen met onderwerpen waar je niet met anderen over mag spreken of die je niet mag verwerken in je eindverslag. Let er wel op dat je dit doet voordat je begint met werken! Achteraf afspraken maken werkt vaak niet.

3.15. Intellectueel eigendom

In bepaalde sectoren komt het voor de je als student te maken krijgt met intellectueel eigendom. Vooral in de creatieve en grafische sectoren bijvoorbeeld. Dat betekent dat de dingen die jij voor je werk maakt van het bedrijf zijn waarvoor je werkt, en dus niet van jou. Gevolg hiervan is dat je dit werk niet mag verkopen of gebruiken zonder toestemming van het bedrijf. In het ergste geval mag je je werk zelfs niet gebruiken voor je portfolio. Zorg ervoor dat je weet of je hier mee te maken hebt en wat de afspraken zijn die in je arbeidsovereenkomst of stageovereenkomst staan.

4. Wat moet je leren

Wat je aan het eind van je opleiding moet kennen en kunnen ligt vast in een kwalificatiedossier. Zo'n kwalificatiedossier bestaat uit een basisdeel en een of meer profieldelen. Het basisdeel bevat de generieke onderdelen Nederlandse taal, rekenen, loopbaan en burgerschap en Engels (uitsluitend voor niveau 4). Verder bevat het gemeenschappelijke elementen, die gelden voor alle kwalificaties in het dossier: kerntaken, werkprocessen, vakkennis, vaardigheden en houdingsaspecten. Het profieldeel beschrijft de specifieke onderdelen. Keuzedelen zijn een plus op de kwalificatie en maken de opleiding compleet.

Sommige kerntaken en werkprocessen kun je leren tijdens de bpv. Je leert dan zelfstandig de handelingen uit te voeren. Als je wil weten welke kerntaken en werkprocessen je moet leren tijdens je periode bij het leerbedrijf dan kun je dit opzoeken in de Onderwijs- en examenregeling (OER). Voordat je begint is het slim om dit eerst te bekijken.

4.1. Eindopdracht

Meestal wordt aan het eind van je stage via een eindopdracht getoetst of je de kerntaken en werkprocessen die je op je stage moet leren onder de knie hebt. Bij veel scholen en opleidingen gaat dit door middel van een proeve van bekwaamheid (PvB). De praktijkexaminator observeert dan hoe jij de kerntaken uitvoert en beoordeelt of je ze goed genoeg beheerst. Vaak volgt er ook nog een gesprek over wat je weet en wat je zelf vindt dat je geleerd hebt tijdens je periode bij het leerbedrijf. Uiteindelijk word je beoordeeld op wat je kan, wat je weet en hoe je houding is. Je hebt het recht om van te voren te weten waarop je beoordeeld wordt, wanneer je dit niet weet kun je dit aan je bpv-begeleider vragen. Let op, elke opleiding en school werkt op een eigen manier. Zorg dat je van te voren goed weet hoe jij uiteindelijk beoordeeld gaat worden zodat je je hierop kan voorbereiden.

4.2. Door wie en waar word je beoordeeld?

In de meeste gevallen word je beoordeeld door een praktijkbegeleider van je leerbedrijf. Om te zorgen dat dit eerlijk verloopt, word je vaak door iemand anders dan je dagelijkse praktijkbegeleider beoordeeld. Soms is je begeleider van school er ook bij. Uiteindelijk geeft school de definitieve beoordeling, je krijgt dus van je begeleider van school te horen of je bent geslaagd.

Waar?

Je proeve van bekwaamheid (PvB) moet in een realistische setting worden uitgevoerd om het zo echt mogelijk te laten lijken. Dit is bijna altijd op de werkvloer zelf. Heb je het idee dat je beoordelaar niet neutraal is of de setting niet klopt? Geef dit aan bij je begeleider van school of stap naar de examencommissie!

4.3. Herkansing

Je hebt recht op minimaal één herkansing wanneer je eindbeoordeling onvoldoende is. Dit betekent meestal dat je een verlenging van je leerwerkperiode krijgt. Er worden dan individuele afspraken met je gemaakt waaraan je moet voldoen binnen een bepaalde termijn. Zet de gemaakte afspraken op papier en zorg dat ze haalbaar zijn.

4.4. Oneens met je beoordeling

Meestal heb je tijdens je leerwerkperiode al een paar voortgangsgesprekken gehad waarin eventuele verbeterpunten zijn besproken. De kans is dus klein dat je tijdens je eindopdracht op- of aanmerkingen krijgt, die je nog niet eerder hebt gehoord. Maar stel dat dit wel gebeurt? Wat dan?

Geef beleefd aan dat je het er niet mee eens bent

Het is natuurlijk niet leuk als je een slechte beoordeling krijgt. Je mag best laten merken dat je niet blij bent met deze beoordeling, sterker nog, dat je het er niet mee eens bent. Zorg wel dat je altijd beleefd blijft in gesprek met je begeleiders. Vraag waarom je ineens een slechte beoordeling krijgt terwijl je daar in de eerdere gesprekken niets over hebt gehoord.

Check gemaakte afspraken

Kijk de aantekeningen van de eerdere gesprekken nog eens goed na. Welke afspraken heb je toen met je begeleiders gemaakt? Misschien kun je aantonen dat het leerbedrijf de afspraken in de praktijkovereenkomst niet is nagekomen of misschien heb jij bepaalde punten uit eerdere evaluatiegesprekken juist wel verbeterd. Dit kan een ondersteuning zijn als je besluit verdere stappen te ondernemen tegen een slechte eindbeoordeling. Als je het niet eens bent met je eindbeoordeling, dan kun je een bezwaar indienen.

4.5. Bezwaar indienen

Kijk in je praktijkovereenkomst, de leerwerkguides, de onderwijs- en examenregeling (OER) of de klachtenregeling na hoe je officieel kunt laten weten dat je het niet eens bent met de eindbeoordeling. Dit is op iedere school anders geregeld. Kun je de informatie niet direct vinden? Vraag dan aan je begeleider van school waar je informatie kan vinden over de bezwaarprocedure. Meestal moet je een bezwaar bij de examencommissie schriftelijk (per brief of e-mail) indienen. Vaak moet dat binnen 10 werkdagen, lees dit na in het onderwijs- en examenreglement. Zelfs wanneer dat niet hoeft, zorg er dan toch voor dat je alles op papier zet. Leg in je brief duidelijk uit waarom je de eindbeoordeling onterecht vindt. Je kunt je aantekeningen van de evaluatiegesprekken gebruiken als argument in de brief of als bijlage meesturen. De examencommissie neemt jouw klacht in behandeling. Wanneer je het niet eens bent met het oordeel van de examencommissie, kun je een bezwaarbrief schrijven naar de Commissie van Beroep en Examens. Dit is een onafhankelijke examencommissie die je klacht onderzoekt en opnieuw advies uitbrengt.

5. Problemen en conflicten op je leerwerkplek

Bij problemen of conflicten zijn er over het algemeen 3 stappen die je kunt doorlopen:

1. Zoek altijd eerst uit of er regels over je probleem of conflict te vinden zijn. Zoek dit op in je praktijkovereenkomst of leerwerkgids. Wanneer je niets kan vinden, het onduidelijk is, of je gelijk hebt, richt je dan in eerste instantie tot een van je begeleiders. Probeer in overleg tot een oplossing te komen. Ook als je geen gelijk hebt maar wel een oplossing wil kan je het beste in gesprek gaan.
2. Als je begeleiders je niet kunnen helpen, dan kun je het een niveau hoger proberen bij je opleidingsmanager of zelfs bij de directeur van je school. Met je klacht over je leerbedrijf kan je ook terecht bij SBB. Kijk hiervoor op www.s-bb.nl/contact.
3. Ten slotte kan je, wanneer je niet tevreden bent over de oplossing die je school aandraagt, een klacht indienen bij de klachtencommissie. In de klachtenprocedure van school staat hoe dit in zijn werk gaat. Deze kun je via je begeleider op school krijgen of op de website van school vinden. In de klachtenprocedure staan meestal ook de contactgegevens van de klachtencommissie. Als dit niet het geval is, dan kun je ze opvragen bij de administratie. Je hebt het recht dat je klacht serieus wordt behandeld. Word je klacht niet serieus genomen? Neem contact op met JOB! JOB helpt je met je klacht, adviseert je over je rechten en legt je uit wat je kunt doen om je klacht op te lossen. Zij kunnen je ook doorverwijzen naar SBB, vakbonden FNV of CNV als die jou beter kan helpen

Hier vind je een overzicht van de meest voorkomende leerwerkplekproblemen en de mogelijke oplossingen:

5.1. Problemen met je begeleiders

Ben je niet tevreden over de begeleiding die je krijgt? Is je stagebegeleider nooit bereikbaar, krijg je geen feedback van je praktijkbegeleider of heb je een conflict? Zorg dat je meteen laat weten wat je dwars zit, want het is belangrijk dat je werk zo goed mogelijk verloopt. Wanneer je te lang wacht, bestaat het risico dat je een slechte eindbeoordeling krijgt of erger, dat je moet stoppen met je werk.

Wat kun jij doen?

Maak je probleem bespreekbaar bij je praktijkbegeleider. Lost dat niets op, neem dan contact op met je begeleider van school. Wanneer dat ook niets oplevert, ga dan langs bij je mentor of neem contact op met JOB.

5.2. De werkzaamheden hebben niets met je opleiding te maken

De bedoeling van de leerwerkperiode is dat je iets leert. Je hebt daarover met je school en het leerbedrijf afspraken gemaakt in de praktijkovereenkomst. Als blijkt dat jij alleen maar vervelende klusjes moet doen die niets met je opleiding te maken hebben moet je actie ondernemen.

Wat kun jij doen?

Probeer het probleem bespreekbaar te maken bij je praktijkbegeleider. Geef duidelijk aan dat je het vervelend vindt dat je geen werkzaamheden krijgt die met je leerdoelen te maken hebben. Zoek in je leerwerkgids op welke competenties, kerntaken en werkprocessen je voor je opleiding moet leren. Voer een gesprek met je praktijkbegeleider over welke werkzaamheden je gezien deze leerdoelen het beste kunt gaan doen. Komt er geen oplossing? Neem dan contact op met de begeleider van school. Mocht dit niet helpen dan kun je altijd je leerbedrijf of school wijzen op je praktijkovereenkomst. Die is tenslotte door beide ondertekend. Lukt dat ook niet? Neem contact op met JOB.

5.3. Gevaarlijk werk of te lange werktijden

Moet je tijdens je leerperiode allerlei werkzaamheden doen die een leerling-werknemer niet zonder begeleiding hoort te doen? Bijvoorbeeld werken met gevaarlijke machines zonder beschermende kleding. Of heb je veel te lange werktijden? Je leerbedrijf is verplicht je in te lichten over de veiligheidsvoorschriften, als dat van toepassing is. Je leerbedrijf is wettelijk verplicht zich te houden aan de Arbeidsomstandighedenwet (Arbowet). Dat betekent dat ze maatregelen treffen voor de veiligheid van al het personeel.

Wat kun jij doen?

Wanneer jij het idee hebt dat je niet veilig werkt, geef dit dan aan bij je praktijkbegeleider. Wanneer dit niets oplost, laat dan je begeleider van school weten wat er aan de hand is. Lost dit ook niets op? Dan kun je een klacht indienen bij de Inspectie SZW of voor informatie en hulp terecht bij FNV of CNV.

- www.inspectieszw.nl/melden
- www.cnv.nl
- www.fnv.nl

5.4. Seksuele intimidatie

Word je tijdens je leerperiode op een ongewenste manier lastig gevallen? Voel je je niet op je gemak omdat een collega seksueel getinte opmerkingen tegen je maakt? Hoe ga je daarmee om en aan wie kun je het vertellen? Wat doe je in het geval van seksuele intimidatie?

Wat kun jij doen?

Wacht niet met actie ondernemen! Als jij je niet veilig voelt op je leerwerkplek, dan moet je dat zo snel mogelijk aangeven. Wil jij liever niet bij een van je begeleiders aankloppen? Dan kun je altijd terecht bij een vertrouwenspersoon op school. Een vertrouwenspersoon heeft een geheimhoudingsplicht. Je hoeft geen namen te noemen en alles wat je zegt, blijft geheim. Als je niet naar een vertrouwenspersoon van je school wilt, dan kun je ook naar een vertrouwensinspecteur van de onderwijsinspectie. De vertrouwensinspecteur behandelt je klacht en kan je helpen verdere stappen te ondernemen. Hij of zij heeft ook geheimhoudingsplicht, dus jullie maken samen afspraken over welke stappen er verder worden ondernomen. Alles gebeurt in overleg met jou.

- www.onderwijsinspectie.nl

5.5. Discriminatie

Lukt het jou maar niet om een leerwerkplek te vinden? Heb je het vermoeden dat de reden daarvan is dat je een buitenlandse naam hebt, omdat je zwanger bent of omdat je een handicap hebt. Word je op werk door collega's gepest omdat je homoseksueel bent? Kortom: wordt je gediscrimineerd?

Wat kun jij doen?

Als jij gediscrimineerd wordt of je niet veilig voelt op je werk, dan moet je dat zo snel mogelijk aangeven. Discriminatie bij het vinden van een stage of op je stage is onaanvaardbaar en onacceptabel. Het is belangrijk dat studenten die stagediscriminatie ervaren zich melden. Hierdoor wordt het inzichtelijk en kan er ook iets mee worden gedaan. Bespreek het eerst met je praktijkbegeleider of je stagebegeleider van school. Wil jij liever niet bij een van je begeleiders aankloppen? Dan kun je altijd terecht bij een vertrouwenspersoon bij jou op school. Een andere mogelijkheid is om een melding te maken bij SBB of het College voor de Rechten van de Mens.

- www.s-bb.nl/studenten/meldpunt-stagediscriminatie
- www.mensenrechten.nl/wat-zijn-mensenrechten/discriminatie

Jouw rechten

In het geval van seksuele intimidatie, discriminatie, agressie en/of geweld heb je het recht om je werkzaamheden direct neer te leggen zonder dat dit reden is voor een negatieve beoordeling. Je bent wel verplicht om de werkonderbreking direct te melden bij je begeleiders. Als dit niet mogelijk is, dan kun je de werkonderbreking bij een vertrouwenspersoon melden.

5.6. Gemiste uren en langdurige afwezigheid door ziekte

In je praktijkovereenkomst heb je afgesproken dat je leerperiode een bepaald aantal klokuren duurt. De school of het leerbedrijf kan jou dus verplichten om de gemiste uren in te halen. Maak hier in ieder geval met het leerbedrijf duidelijke afspraken over. Het hangt er natuurlijk ook vanaf hoe jij in het bedrijf functioneert, of je alle opdrachten af hebt en hoe jouw situatie er op dit moment uitziet. Voor afwezigheid tijdens je leerperiode gelden voor leerling-werknemers dezelfde regels als voor de rest van het personeel van het bedrijf en ook de regels uit je praktijkovereenkomst.

Wat kun jij doen?

Kijk eerst in de praktijkovereenkomst wat je moet doen in geval van ziekte. Zorg in ieder geval dat je het leerbedrijf en school op tijd laat weten dat je niet aanwezig bent omdat je ziek bent. Bij langdurige afwezigheid kan de school of het leerbedrijf je verplichten om de gemiste tijd in te halen. Kijk daarom goed na wat er is afgesproken over het opnemen van vrije dagen of het compenseren van langdurige afwezigheid door ziekte.

5.7. Het valt gewoon tegen...

Vind je het werkend leren echt niet leuk omdat de werkzaamheden je niet liggen, je geen leuk contact met je collega's hebt of je liever vaker op school zit?

Wat kun jij doen?

Praat er met je praktijkbegeleider over en geef duidelijk aan wat je niet bevalt. Misschien is er een hele praktische oplossing voor jouw probleem. Wellicht kunnen je werkzaamheden worden aangepast of mag je op een andere kamer gaan zitten. Geef het in ieder geval niet direct op. Kijk eerst of er echt geen mogelijkheid is om er toch nog een leuke tijd van te maken. Als je het echt niet meer ziet zitten en wil stoppen, dan kun je in hoofdstuk 7 lezen wat je moet doen.

6. Ontslag

Verschillende oorzaken kunnen ervoor zorgen dat je stopt op je leerwerkplek. Je kan ontslagen worden, zelf besluiten te stoppen met je opleiding of leerwerkplek, of er zijn persoonlijke redenen, zoals bijvoorbeeld ziekte. Hieronder vind je informatie wat je in de meest voorkomende gevallen moet doen.

6.1. Ontslag in je proeftijd of daarna...

Het leerbedrijf kan besluiten om jou in je proeftijd te ontslaan. Je wordt dan direct ontslagen. Het leerbedrijf hoeft hier geen reden voor op te geven. Na je proeftijd kan het leerbedrijf je niet meer zomaar ontslaan; het leerbedrijf moet hier

een goede reden voor hebben. Je kan hiertegen bezwaar maken door het leerbedrijf een brief te sturen met daarin redenen waarom ze jou niet moeten ontslaan. Je arbeidsovereenkomst met het bedrijf en je praktijkovereenkomst stoppen meteen als je ontslagen wordt. Overleg direct met je begeleider op school wat je nu moet doen. Samen met school kan je op zoek naar een andere leerwerkplek zodat je je opleiding voort kan zetten. Als je na je proeftijd wordt ontslagen moet er eerst een gesprek plaatsvinden tussen jou, de school en het leerbedrijf. Daarna moet het leerbedrijf jou en de school schriftelijk laten weten dat de arbeidsovereenkomst en praktijkovereenkomst voortijdig wordt ontbonden en dat je moet stoppen met je leerperiode. Er zijn twee vakbonden (FNV Jong en CNV Jongeren) voor jongeren waar je terecht kunt met vragen over werken en ontslag, zij kunnen je informatie geven over wat je het beste kunt doen.

- www.fnvjong.nl
- www.cnvjongeren.nl

6.2. Ontslag op staande voet

Het kan gebeuren dat het leerbedrijf vindt dat je er niet meer kan blijven werken, bijvoorbeeld omdat je iets hebt gestolen. Het leerbedrijf kan jou dan op staande voet ontslaan. Als je het hier niet mee eens bent, zorg dan dat je schriftelijk aan de werkgever laat weten dat je arbeidsbereid bent, dus dat je daar wilt blijven werken.

6.3. De school besluit dat je moet stoppen met je leerperiode

Je school kan ook besluiten dat je moet stoppen met je leerwerkperiode, de school moet hier wel duidelijke redenen voor hebben. Bijvoorbeeld als blijkt dat je leerwerkbedrijf geen erkend leerbedrijf meer is, of wanneer je van school wordt gestuurd. Wanneer de school besluit de praktijkovereenkomst voortijdig te beëindigen, moet er eerst een gesprek plaatsvinden tussen jou, de school en het leerbedrijf. Daarna moet de school jou en het leerbedrijf schriftelijk laten weten dat de praktijkovereenkomst eerder wordt ontbonden. Als je het niet eens bent met het besluit van de school, kan je altijd een bezwaar indienen bij de examencommissie van school.

6.4. Je neemt zelf ontslag

Wanneer je werkend gaat leren, kun je zelf besluiten om er eerder mee te stoppen omdat je de leerwerkplek of opleiding niet leuk vindt. Als je een arbeidsovereenkomst hebt afgesloten met het leerbedrijf, dan neem je ontslag. Daarnaast moet je ook altijd je praktijkovereenkomst voortijdig beëindigen.

Stoppen met je opleiding

Als je je opleiding niet leuk vindt of ermee stopt om andere redenen, kan je wel bij het leerbedrijf blijven werken. Dit moet je goed overleggen met de praktijkbegeleider van je leerbedrijf. Je praktijkovereenkomst wordt dan ontbonden. In de praktijk blijkt echter dat stoppen met de opleiding voor veel werkgevers aanleiding is om ook de arbeidsovereenkomst stop te zetten.

Stoppen met je leerwerkplek

Als je zelf wil stoppen op je leerwerkplek, dan word je arbeidsovereenkomst en praktijkovereenkomst voortijdig beëindigd. Als je stopt met je leerwerkplek, hoef je niet per se te stoppen met je opleiding. Bespreek je twijfels over het stoppen met je praktijkbegeleider en je begeleider van school. Als je stopt, overleg dan goed met je begeleider van school hoe het nu verder moet en ga op zoek naar een nieuwe leerwerkplek. Het kan zijn dat je opnieuw moet beginnen of een jaar opnieuw moet doen en je dus studievertraging oploopt.

6.5. Weet je zeker dat je ontslag wilt nemen?

Denk nog eens goed na voordat je besluit te stoppen. Bespreek het eerst met je begeleiders en met de mensen in je directe omgeving. Zet voordat je een beslissing neemt, alle voor- en nadelen goed op een rijtje. Zorg ook dat je goed weet wat de gevolgen zijn wanneer je eerder ontslag neemt. Wie gaat er op zoek naar een nieuwe leerwerkplek? Loop je studievertraging op en zo ja hoe veel? Moet je het cursusgeld terugbetalen? Kijk in je onderwijs- examenregeling (OER) of leerwerkgids of je recht hebt op een herkansing van je leerperiode of dat dit vervalt. Wanneer je recht op herkansing vervalt, moet je je volgende leerperiode in één keer halen, anders word je misschien van school gestuurd! Pas wanneer je alle voor- en nadelen op een rijtje hebt gezet, en je zeker weet dat er geen andere oplossing is voor het probleem, kun je een goede beslissing nemen. Bedenk dat wanneer je zelf ontslag neemt, je geen recht hebt op een uitkering! Er zijn twee vakbonden (FNV Jong en CNV Jongeren) voor jongeren waar je terecht kunt met vragen over werken en ontslag, zij kunnen je informatie geven over wat je het beste kunt doen.

- www.fnvjong.nl
- www.cnvjongeren.nl

6.6. Concurrentiebeding

Kijk altijd na of er een concurrentiebeding in je arbeidsovereenkomst staat. Als dat het geval is, zorg dat je weet wat de gevolgen van het concurrentiebeding zijn. Dit kan namelijk betekenen dat je gedurende een bepaalde periode niet bij een concurrerend (leer-)bedrijf kunt werken waardoor je je opleiding niet op tijd kunt afronden! Denk hier goed over na voordat je ontslag neemt. Wil je toch weg bij het leerbedrijf? Probeer dan of je met het leerbedrijf waar je vertrekt, eventueel met hulp van de school, afspraken kunt maken waardoor je toch ergens anders kunt gaan werken.

6.7. Een bezwaar indienen

Als je het niet eens bent met het besluit van school om de leerperiode eerder te beëindigen, dan kun je bezwaar indienen bij de examencommissie van je school. Dat moet je schriftelijk doen, vaak zijn op de website van je school de contactgegevens te vinden. Lees ook goed de regels van je school hierover, deze zijn te vinden in je onderwijs- en examenregeling (OER). Zorg dat je in je brief duidelijk maakt waarom jij het niet eens bent met de beslissing dat je moet stoppen. Wanneer de examencommissie vindt dat jij gelijk hebt, is de kans groot dat je gewoon door kunt gaan met je werk of dat de school naar een andere oplossing zoekt. De examencommissie kan je bezwaar ook afwijzen. Wanneer je het niet eens bent met het oordeel van de examencommissie, kun je een bezwaarbrief schrijven naar de Commissie van Beroep en Examens. Dit is een onafhankelijke klachtencommissie die je klacht onderzoekt en opnieuw advies uitbrengt.

7. Aansprakelijkheid en verzekeringen

Het leerbedrijf is aansprakelijk voor alle schade die jij tijdens je leerperiode oploopt tenzij de schade het gevolg is van opzet, bewust of roekeloos gedrag. Ook is het leerbedrijf verantwoordelijk voor de schade die jij bij anderen veroorzaakt tijdens je stage. De regels over aansprakelijkheid staan in de Nederlandse wet en zijn dwingend. Dus afspraken die in je praktijkovereenkomst of arbeidscontract staan en iets anders zeggen, zijn op dat moment niet rechtsgeldig! Hieronder staan een aantal regels uitgelegd.

Daarnaast kan het ook zijn dat je ziek wordt of dat je betrokken bent bij een ongeval op werk en daardoor niet kan werken. Hiervoor zijn er in Nederland ook allerlei wetten en verzekeringen, hieronder een kort overzicht. Kijk voor meer informatie op ook op bijvoorbeeld www.rijksoverheid.nl en www.uvv.nl.

7.1. Aansprakelijkheidsverzekering (WA-verzekering)

Je kan tijdens je leerwerkperiode iemand anders schade toebrengen of materiële schade veroorzaken. Bijvoorbeeld wanneer je vergeet een kraan goed dicht te draaien waardoor de volgende dag de hele verdieping onder water staat met schade aan meubels en apparaten. De persoon die schade heeft geleden, kan dan jou of jouw leerbedrijf aansprakelijk stellen. Het gaat vaak om hoge bedragen. Omdat je die zelf niet kunt betalen, wordt dit door de WA-verzekering vergoed. Als je ouders een gezinsaansprakelijkheidsverzekering hebben, dan ben jij daarop meeverzekerd. Dit geldt wanneer je thuis of op kamers woont en niet getrouwd bent. In alle andere gevallen moet je voor je eigen aansprakelijkheidsverzekering zorgen. Als dit zo is, dan kun je het beste contact opnemen met school. Scholen hebben namelijk vaak leerwerkstudenten meeverzekerd door een collectieve WA-verzekering.

7.2. Zorgverzekering

Wanneer je ouder bent dan achttien, moet je zelf zorgen dat je verzekerd bent voor ziektekosten. Je sluit dan bij een verzekeringsmaatschappij een ziektekostenverzekering af. Deze verzekering zorgt er voor dat bepaalde kosten die je maakt wanneer je ziek bent vergoed worden. Wat er precies vergoed wordt ligt aan de verzekering waar jij voor kiest. Iedereen heeft dezelfde verplichte basisverzekering. Daarnaast kan je zelf kiezen of je je aanvullend (extra) verzekerd. Check, wanneer je jonger bent dan achttien, of je met je ouders bent meeverzekerd voor ziektekosten.

7.3. Wanneer je ziek bent

Wanneer het leerbedrijf jou een salaris of stagevergoeding uitbetaalt zijn ze verplicht je door te betalen bij ziekte. De hoogte daarvan is afhankelijk van jou cao maar altijd minimaal 70%. Als je door ziekte of bijvoorbeeld een bedrijfsongeval nog maar voor een gedeelte je werk kan doen moet het bedrijf je gepast werk bieden. Ook moet het leerbedrijf een re-integratieplan opstellen. Dit plan duurt net zolang als je arbeidsovereenkomst met een maximum tijd van twee jaar. Het is dus van invloed of je een jaarcontract of een contract voor onbepaalde tijd met het leerbedrijf hebt afgesloten. Na de periode van twee jaar of het einde van je contract kan je een Ziektewetuitkering krijgen van het UWV.

7.4. Arbeidsongeschikt

Wanneer je langer dan twee jaar ziek bent moet je gekeurd worden. Bij deze keuring van het UWV wordt bepaald of je nog kan werken en zo ja, volledig of slechts deels. Als je (gedeeltelijk) afgekeurd wordt krijg je een uitkering. Welke uitkering dat is, is afhankelijk van je situatie. Kijk op www.uvv.nl voor meer informatie.

8. Wij zijn er om je te helpen!

Deze Stagewijzer is gemaakt door JOB, CNV Jongeren en FNV jong. Hier vertellen wij je graag nog even over onze organisaties en hoe wij verder nog samenwerken om mbo-studenten te helpen.

8.1. JOB

JOB zorgt dat jouw stem niet kwijtraakt in het mbo! JOB is namelijk dé landelijke jongerenorganisatie die mbo-studenten een stem geeft in het onderwijs. Wij zorgen er voor dat jouw mening en jouw perspectief niet vergeten wordt én juist nog meer wordt gehoord. Door studenten hun rechten uit te leggen en de stem van studenten te laten horen richting media en politiek, geven wij studenten alle middelen in handen om invloed uit te oefenen op hun opleiding, school en stage! Daar zijn wij goed in, omdat we met één been in de mbo-praktijk en één been in het beleid staan. JOB staat in de praktijk omdat mbo-studenten zelf JOB besturen. Elk jaar zetten vijf mbo-studenten die zelf verbonden zijn aan studentenraden door heel Nederland zich in voor JOB. Daarnaast staan we met één been in het beleid. Wij zitten dagelijks aan tafel met de machtigste mensen uit het mbo en vertellen ze wat er beter geregeld moet worden voor mbo-studenten.

- www.jobmbo.nl

8.2. CNV Jongeren

CNV Jongeren is de enige onafhankelijke bond voor jong werkend Nederland. CNV Jongeren komt op voor de belangen van jongeren en jongvolwassenen op de arbeidsmarkt in het algemeen en voor de belangen van haar leden in het bijzonder. CNV Jongeren heeft speciale aandacht voor de positie van kwetsbare jongeren. Deze belangen behartigt CNV Jongeren door de politieke en maatschappelijke agenda te beïnvloeden, contacten in de polder, met ministeries en media, maar ook op individueel niveau. Tegelijkertijd wil CNV Jongeren ook handen en voeten geven aan haar idealen en standpunten en wil ze actief bijdragen aan maatschappelijke verandering. In dat verband worden projecten, activiteiten en campagnes ontwikkeld.

- www.cnvjongeren.nl

8.3. FNV Jong

FNV Jong is een belangenorganisatie voor en door jongeren. Dit betekent dat jij het als jongere voor het zeggen hebt zodra je lid wordt. Je kan je nu rechtstreeks aansluiten bij FNV Jong en zelf bepalen wat jij belangrijk vindt. Wij maken ons hard om ervoor te zorgen dat jouw eerste stappen op de arbeidsmarkt zo goed mogelijk verlopen. Sinds 2006 heeft FNV Jong ook een zetel in de Sociaal Economische Raad (SER), die adviezen geeft aan de overheid op het gebied van werk en inkomen.

- www.fnvjong.nl

8.4. Samenwerking tussen CNV Jongeren, FNV Jong en JOB

JOB, CNV Jongeren en FNV Jong werken veel vaker samen als het gaat om het mbo en de aansluiting op de arbeidsmarkt. Dan doen wij binnen de SBB Studentenkamer. SBB is de samenwerkingsorganisatie tussen mbo-onderwijs en bedrijfsleven. Doelen van SBB zijn dat studenten de beste praktijkopleiding met uitzicht op een baan krijgen en bedrijven nu en in de toekomst beschikken over de vakmensen die ze nodig hebben. SBB is verder onder andere verantwoordelijk voor het erkennen en begeleiden van leerbedrijven en het verzorgen van informatie over de arbeidsmarkt voor mbo.

JOB, FNV Jong en CNV Jongeren zitten samen in de SBB Studentenkamer. JOB neemt deel aan de studentenkamer vanuit het onderwijs en de student en de FNV en CNV vanuit de arbeidsmarkt en de toekomstige werknemer. Samen slaan wij onze handen ineen om de stem van jongeren binnen de SBB te waarborgen en zo bij te dragen aan passend beleid! Dit kunnen wij omdat wij samen een enorme groep jongeren vertegenwoordigen. De Studentenkamer is de stem van mbo-studenten en mbo-starters op de arbeidsmarkt binnen de SBB. Want als je niet over maar met studenten praat kun je écht passend beleid maken!

In de SBB Studentenkamer nemen dus drie jongerenorganisaties plaats. Samen luisteren wij naar de stem van mbo-studenten in Nederland. Wij:

- bespreken onderwerpen die te maken hebben met de aansluiting van het mbo-onderwijs op de arbeidsmarkt
- geven gevraagd en ongevraagd advies over beleid dat onderwijs en bedrijfsleven bij SBB samen vormgeven
- dienen als klankbord voor SBB bij het ontwikkelen van producten voor studenten en bij communicatie naar studenten
- zorgen dat de student altijd centraal staat

Speerpunten

1. **Inclusieve arbeidsmarkt:** iedere student verdient een plek op de arbeidsmarkt daarom moeten studenten goed begeleid worden en tolereren wij geen stagediscriminatie.
2. **Medezeggenschap:** studenten moeten zeggenschap hebben over hun stage en eerste stappen richting de arbeidsmarkt. Zij moeten invloed kunnen uitoefenen op hun eigen stagecontract. Dit kan alleen als zij op de hoogte zijn van de regelgeving (daarom bieden wij de vernieuwde stagewijzer aan)! Ons huidige uitgangspunt is dat er te veel ruimte is voor de interpretatie van de regels.
3. **Waardering:** studenten zijn de arbeidsmarkt van de toekomst, zij verdienen het om door stagebedrijven gewaardeerd te worden, zowel financieel als in het respecteren van de rechten van de student. Het mag niet zo zijn dat studenten als goedkope werkkrachten worden gezien.

